

Мстр **Ружица Станковић**, виши библиотекар
Библиотека „Глигорије Возаровић“ Сремска Митровица
r.stankovic@hotmail.com

УДК: 027:338.48(497.11)
DOI: 10.7251/BSCSR1706247S

ТУРИЗАМ И БИБЛИОТЕКЕ

Сажетак: Туризам је једна културна потреба образованог човека, која се креира и одржава од самог његовог рођења па до старости. Образован човек жели да прошири видике, упозна друге културе, обиђе музеје, галерије, археолошка налазишта, а зашто не и библиотеке.

У раду ће бити приказан рад сремских библиотека, културно богатство Срема, утицај туризма, односно шансе за развој туризма и допринос библиотека његовом развоју.

Кључне речи: туризам, библиотеке, Срем.

Туризам и библиотекарство

Појам културни туризам обједињује појаве туризам и култура и подразумева такву врсту туризма у којем туристи посећују библиотеке, галерије, музеје, археолошка налазишта, концерте или је везан за различите облике материјалне баштине.

Културни туризам постаје све значајнији сегмент на тржишту туристичке понуде. Све више значаја се даје културним садржајима и тиме се уочавају регионалне разлике.

Културне атракције су елементи понуде који често одлучујуће утичу на избор дестинација и веома су битам мотив за путовање.

Зашто не би Срем, његових шест библиотека и Сабор библиотекара постали културна атракција туристима које привлаче овакви садржаји?

Срем је управни округ Аутономне Покрајине Војводине, са седиштем у Сремској Митровици и обухвата општине

Сремска Митровица, Шид, Инђија, Ириг, Рума, Стара Пазова и Пећинци.

Срем је препознатљив по Фрушкој Гори, по њеним манастирима, виноградима, добром вину и веселим тамбурашима. Модерним речником речено – то су сремачки брендови.

Манастири Фрушке горе

Сем ових, Срем се може подичити још једним, а то су библиотеке Срема, организоване у јединствену, стручну,

радну и парадну асоцијацију, Подружницу библиотекара Срема.¹

Лого Подружнице библиотекара Срема

Библиотекари Срема имају и свој стручни часопис Годишњак библиотека Срема и своју Скупштину а ништа мање, чак шта више на далеко чувен Сабор библиотекара Срема који се одржава сваке године у Иригу.

Данас у Срему ради 6 библиотека повезаних у Подружницу, са Библиотеком „Глигорије Возаровић“ као матичном.

Библиотека „Глигорије Возаровић“ Сремска Митровица

---

¹ Филип, Н. Годишњак библ. Срема, 2005.

Међу најстаријим библиотекама у Срему је и Библиотека „Глигорије Возаровић“, основана на темељима Српске грађанске читаонице из 1866. године.

Своју делатност реализује кроз рад служби и одељења, а увек са истим задацима пред собом : успостављање, неговање и продубљивање трајних веза између књига, читалаца и књижевних и научних стваралаца.

Библиотека „Атанасије Стојковић“ Рума

Прва српска читаоница у Руми основана је 1861. године.

Народна библиотека „Симеон Пишчевић“ Шид

„Шид који има у свом средишту кућу за књиге с толико светлости као на најлепшим пејзажима од белог цвета Саве Шумановића, нову кућу за књиге и њихове читаче, наменски подигнуту, што није српски обичај али јесте сремски.“²

---

² Вуксановић, М., Библиотеци у Шиду,, Годишњак библиотека Срема, бр. 10

Најстарија књига је „Буквица“ Доситеја Обрадовића, штампана на старословенском, а објављена у Бечу 1830. године.

Њу је Библиотеци 17. децембра 1849. године поклонио угледни Шиђанин Мита Орешковић и тај датум се сматра даном оснивања Библиотеке.

Народна библиотека „Доситеј Обрадовић“ Стара Пазова

Захваљујући Симеону Араницком, знаменитом пароху пазовачком, који је написао монографију о Старој Пазови

1912. године, под копреном заборава није остао један значајан датум, 12. јул 1878. године када је у Старој Пазови група угледних грађана основала прву Читаоницу.

Народна библиотека „Ђорђе Натошевић“ Инђија

Развој библиотекарства и појава првих библиотека у инђијској општини такође се везује за крај 19. века. Данашња Библиотека основана је 1945. године као саставни део Дома културе. Књижница није имала утемељење у некој грађанској читаоници пре Другог светског рата, јер су у Инђији тог времена постојале само приватне библиотеке и то углавном код већинског немачког становништва.

Српска читаоница у Иригу као културна атракција

Родољубиви Срби су 14. јануара 1842. године, на светог Трифуна основали Српску читаоницу. Српска читаоница у Иригу најстарија је библиотека Срема.

Прича о Сабору библиотекара Срема почиње 1962. године. У организацијама и институцијама културе сремскомитровачког среза зачиње се идеја о установљењу културне манифестације која ће једном годишње окупљати културне посленике и представнике друштвене заједнице као подстицај развоју и обогаћењу културног живота у Срему.

У исто време обављају се и припреме за обележавање 120-годишњице Српске читаонице у Иригу, најстаријег читалишта у српском народу. Сасвим природно намеће се идеја о годишњем скупу библиотечких радника Срема, културној и стручној манифестацији чији ће домаћин бити иришка читаоница.

На свечаној седници Савета Српске читаонице у Иригу, одржаној 21. октобра 1962. године, одлучено је да се Сабор библиотекара Срема одржава сваке године и да његово седиште буде у Иригу. Тиме је одато заслужено признање и фрушкогорској престоници и најстаријој читаоници у нашем народу.

Једна лепа традиција могла је да започне.

Почасни члан Ирижанин Борослав Михаиловић Михиз је на првом Сабору рекао: *«То је више него празник. То је Срем, комадић света у суседству Хопова, Раванице и Крушедола. То је историја и сећање на Доситеја, Змаја, на Слепачку академију, на борбе за уставне слободе, политичка права и националну равноправност Срба у Војводини у доба туђих застави и туђих цара почетком прошлог столећа. Били су ратови и невремена. Одавде се полазило и овде се стицало, чувало и трајало. Много срца, песме, вина. Много безумне храбрости и разумне племенитости. Много Фрушке горе, и Срема, и свих нас одједном, од граничара до Солунаца, од партизана до градитеља. И зато то је више него празник.*

Тренутке кад се пожутелим и пепељастим годинама, наталоженим у рафовима, враћа укус, боја и смисао. Враћа стари пулс и нова сунчана грозница. Враћа вредност која их изједначаје са овим данашњим и овим сутрашњим данима. Ириг и јесен... Век деветнаести... Век двадесети...»

Од тог времена Сабор библиотекара Срема, првог петка у октобру налази, сасвим лако и природно, свој прави дом и прави завичај.³

Пред иришком српском читаоницом од 1992. године стоји у свету јединствен монумент, Споменик спаљеној књизи, рад вајара Нандора Глида. Бели мермерни Феникс неуништиво се обнавља и уздиже из пепела, спреман да опет полети.

Књиге овде, ипак, не горе.

А зашто сабор, а не сусрети библиотекара? И на то имамо логичан хришћански одговор. Саборност је једна од кључних одредница православног црквено-народног живота.

Искуство саборовања искуство је заједничарења, окупљања, прибирања и обнављања умних и духовних снага. Речено је, с правом, да је име знамење и судбина.

То важи и за иришки библиотекарски скуп. Ваљда и отуда проиходи живи, јединствени, радосни дух саборских сусретања служилаца и посвећеника књиге.⁴

За ових пола и нешто више века, Сабор није одржан само два пута. Разлози су били условљени тешким и тада нерешивим финансијским проблемима.

53. Сабор библиотекара Срема одржан је 7. 10. 2017. године, како доликује у Српској читаоници у Иригу.

---

³ „У Иригу славе књигу“ Жељко Вучковић, Ириг : Српска читаоница, 1998.

⁴ Исто

Плакат за 53. Сабор

Сваки, па и овај Сабор има свој протокол, односно, програм рада, један јединствен, кога се држимо и поштујемо.

А изгледало је овако:

Директор Српске читаонице, Вера Новковић, поздравила је присутне, а програм је водио овогодишњи председник Организационог одбора, директор библиотеке у Руми, Жељко Стојановић. У Председништву Сабора била сам и ја, председница Подружнице библиотекара Срема, Ружица Станковић.

Ружица Станковић, Жељко Стојановић и Вера Новковић

Негујући традицију Сабора, обележен је јубилеј, 160 година од рођења великог српског научника Николе Тесле.

„Никола Тесла – човек који је осветлио свет“ Назив је беседе др Жељка Вучковића, декана Учитељског факултета у Сомбору, који је поред основне биографије овог научника, изнео и мноштво података о Теслином интересовању за књижевност и писање.

Др Жељко Вучковић

Песму Јована Јовановића Змаја, посвећену Николи Тесли, када је 1932. године посетио Београд, говорио је професор књижевности Авакум Квас.

Авакум Квас, професор

У складу са темом Сабора, у простору Читаонице постављена је и изложба „Никола Тесла – изумитељ светлости векова“ чији су аутори Снежана Лађиновић и Светлана Сабо.

Издавачку делатност Библиотеке „Атанасије Стојковић“ из Руме представио је директор Жељко Стојановић.

Награду „Доситеј Обрадовић“ коју додељује Подружница библиотекара Срема, а за допринос библиотекарству, додељена је Гордани Пантић, библиотекару „Змај Јовине“ школе у Руми.

Гордана Пантић, библиотекар

У наставку програма, у сегменту „С писцем у подне“ свој рад на истраживању прошлости Шида, представио је наш колега Радован Сремац, библиотекар Библиотеке „Симеон Пишчевић“.

Радован Сремац, библиотекар

Наш добри, свима знан, колега, библиотекар у пензији, Мирко С. Марковић, представио је свој нови пројекат „Библиотекарка“. Реч је о монодрами која је рађена по мотивима Марковићеве истоимене новеле.

Уметнички део програма обогатио је женски вокални квартет „Фарфале“ из Новог Сада, који чине ученице Музичке школе „Исидор Бајић“.

Како Сабор представља својеврсну промоцију сремског духовног и културног наслеђа и природних знаменитости, обиласци манастира, цркава, културних и историјских споменика и бисера природне лепоте Фрушке горе, постали су леп и користан обичај и саставни део саборских свечаности.

Овај пут посетили смо манастире Старо и Ново Хопово, бисере на овој нашој светској, фрушкогорској, Светој гори.

Део скупа испред манастира Ново Хопово, са игуманом Стефаном

За крај, онако исцрпљене, гладне и уморне, у своје винско подрумске одаје, примио нас је господин Сава Јојић, власник винарије „Мачак“.

Саборовање је завршено баш онако како Сремцима додикује, уз добро вино и песму.

Сава Јојић „Мачак“ и Вера Новковић директор Иришке читаонице

Још нешто на крају, али не и најмање важно. Оно што Сабор библиотекара чини јединственим и неодољивим, јесте срдачна атмосфера овог скупа. Она је без сумње, израз саборског духа непосредности, дружења и сарадње. Додајмо томе и традиционалну иришку гостољубивост и спремност да се пружених руку и отвореног срца дочека сваки гост.

По добром домаћинском обичају учесници и гости Сабора у Српској читаоници дочекују се топлом погачом, јабукама, грожђем и сремском ракијом и вином.

Ето једноставног објашњења зашто су иришке свечаности књиге толико популарне и омиљене међу библиотекарима и културним посленицима.⁵

Живели и здрави били! Видимо се првог петка у октобру у Иригу !

Литература

1. Вучковић, Ж. „У Иригу славе књигу“. - Ириг : Српска читаоница, 1998.
2. Годишњак библиотека Срема за 2004. годину. - Сремска Митровица: Подружница библиотекара Срема, бр. 5
3. Летопис Библиотеке „Глигорије Возаровић“

TOURISM AND LIBRARY

Abstract: Tuorism is cultural need an educated man, which is created and maintained since its birth to old age. Educated man wants to expand your horizons, get to know another culture, visit museums, galleries, archeological sites, and why not library? This seminary work will be presented the work of the Srem librarys, the curtural richness of Srem, the impact of tourism, and the chances for the development of tourism and library contribution to its development.

Key world: tourism, libraries, Srem.

---

⁵ Исто